

Pavla Nováková

Souřadná souvětí v překladu do angličtiny / Compound sentences: translation to English

Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, bakalářská práce, srpen 2017, 46 stran
+ příloha

Posudek vedoucí práce

Pavla Nováková se ve své bakalářské práci zaměřuje na divergentní překladové protějšky českých souřadných souvětí s cílem popsat jejich kvantitativní zastoupení a systémové tendence.

Teoretická část práce vymezuje souřadné souvětí v angličtině a češtině, prostředky koordinace a významové vztahy v tomto typu souvětí a porovnává je s hypotaktickým vztahem. Řeší také otázku rozlišení koordinace vět od několikanásobných přísudků. Na základě předchozího kontrastivního výzkumu stanoví dvě hypotézy pro typologii divergentních protějšků – využití nominálních kondenzačních prostředků a rozdílů v segmentaci výpovědí.

S ohledem na stanovené hypotézy detailně rekapituluje prostředky větné kondenzace a jejich syntaktickou charakteristiku, a to zejména využití participií a neslovesných vět (oddíl 2.5). Všímá si také předchozích překladových studií anglických participií, které pro svůj často nejasný sémantický vztah k hlavní větě bývají v překladu vyjádřeny právě koordinací. Oddíl 2.6 se věnuje druhé hypotéze – odlišného členění klauzí do vět/souvětí, které je stylistickým prostředkem v různých jazycích jinak využívaným.

Vlastním materiálem je padesát dvojic „české souřadné souvětí – anglický divergentní protějšek“, pro jejichž získání musela autorka analyzovat 175 souvětí a jejich protějšků. Divergentní protějšek je takový, kde ke změně ve formě dojde na úrovni hlavních vět, změny na nižších úrovních souvětí (forma, pozice) nejsou pro cíl práce relevantní.

Příklady jsou analyzovány v Kapitole 4. Ze 175 zkoumaných případů má 72% shodnou formu, divergentní protějšky tedy představují cca 28%, z nichž však většina (cca 42%) se liší pouze segmentací do vět do souvětí a nejde striktně vzato o změny v závislosti. U asyndetických spojení se v překladu často objevuje prosté rozdělení do dvou samostatných vět. Souřadící spojka s významem následnosti může být nahrazena adverbiem. Objevil se i příklad, kdy souřadící spojka byla zachována, ale věty odděleny tečkou nebo vykřičníkem. Autorka správně poukazuje na fakt, že tento jev představuje přechodové pásmo mezi shodným a divergentním protějškem a může být projevem normalizace (z kvantitativního hlediska jde o jazykovou univerzálii). Zajímavé může však být i hledisko kvalitativní: autorka poukazuje na možnost ovlivnění citlivostí na střídání podmětů v angličtině/češtině. Lze obecně popsat rozdíl ve využití/toleranci asyndetického spojení čárkou mezi angličtinou a češtinou (např. př. 8 na str. 31)?

Druhým nejčastějším překladovým prostředkem je participiální adverbiální věta – v některých v případech jsou redukovány i dvě věty v souvětí (celkem 42 finitních vět v originálu – 17 finitních vět v překladu) – dá se právě v tomto souboru čekat shoda podmětů v češtině? Mezi kondezančními prostředky se objevuje i absolutní vazba. Nejběžnější formou je však přítomné přičestí ve finální pozici. Zajímavé jsou i postřehy týkající se ostatních pozic (str. 34). Vedle participií se kondenzace projevila i využitím vět neslovesných (adjektiv).

V sedmi příkladech byla hlavní věta přeložena jako podřadná, primárně indikující časové vztahy. Dva z analyzovaných příkladů naznačují další možné varianty: včlenění vytýkací konstrukce (otázka, zda jde o divergentní protějšek?), druhým případem je několikanásobný předmět (frázové sloveso – jde rovněž o projev kondenzace?)

Jak vyplývá z výše uvedeného, zadaný cíl se autorce podařilo splnit. Ač finální výsledek je koncizní a přehledný, musela autorka pro shromáždění příkladů provést relativně velké množství syntaktických analýz. Podařilo se jí navrhnout metodologii výběru a zpracování materiálu tak, že výsledkem je konzistentní studie propojující různé syntaktické roviny a ilustrující systémové vztahy mezi nimi. Oceňuji schopnost samostatně pracovat s různými typy vztahů a samostatně pracovat se sekundární literaturou. Po jazykové stránce je práce zpracována na dobré úrovni, byť místy by mohly být vztahy, hypotézy a argumentace explicitněji provázány, aby linie uvažování byla zjevná i méně zasvěcenému čtenáři.

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Pavly Novákové kritéria kladená na bakalářské práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou *výborně*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 28. srpna 2017